

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

12 An sit infinitus extensiuē.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

Satisfactionis. Atque hinc tandem probata fere manet vicina pars assertio: nimirum hoc sacrificium esse infinitum in impetrando, ita ut de nouo sit in illo infinita vis impetrandi, quoad sufficientiam, quod quidem ex parte rei oblatæ per se notum est: ex parte autem personæ offerentis, declaratur, utroque modo supra posito. Etenim si Christus consideretur, ut actu offerens, habet actum de se infiniti valoris: & alioquin Christus nunc est in statu impetrandi: Ergo de facto est illa actio indefinite impetratiua, quamquam in re nunquam impetret, effectum intentione infinitum, quia nunquam ordinatur, nec prudenter ordinari potest, ad talem effectum, & ideo dixi, hanc impetrationem esse infinitam quoad sufficientiam, non quoad efficaciam, sicut alias dicitur de merito & satisfactione Christi: Nam, tam impetratiua est oratio, vel oblatio Christi gloriosi, quam fuit meritoria, vel satisfactoria actio Christi viatoris. Si autem consideretur hæc oblatio præcise, ut est à Sacerdote representante Christum, sic etiam est infinite impetratiua, tum quia nititur præcedentibus Christi meritis, ratione quorum habet vim ad impetrandum, quicquid ex iustitia debetur, tum etiam, quia ad impetrandum sufficit illa habitudo extrinseca, ut supra declaratum est in impetratione Ecclesiæ orantis per ministrum iniquum, & in hac oblatione Sacerdotis in persona Christi, quia Deus non respicit donum, ut à Sacerdote, sed ut à Christo oblatum.

Dico secundo, nihilominus effectus ex opere operato, quem hoc sacrificium potest conferre, est finitus intentione. Hic est proprius sensus secundæ opinionis, & reuera est directa ac propria responsio questionis, quia proprius effectus sacrificij vocatur ille, qui est ex opere operato. Ratio vero non est illa, quæ afferretur secundæ sententiæ, illa enim ex dictis in præcedenti assertionem refutata est. Ratio igitur vera est, quia effectus ex opere operato non pertinet ad sufficientiam, sed ad efficaciam, quoad efficaciam autem non potest sacrificium esse infinitum, cum nec sacrificium Crucis hoc habuerit, quia efficaciam respicit effectum in re ipsa dandum: non datur autem, nec dari potest effectus infinite intensus. Præterea est ratio à priori, quia hic effectus non est mensurandus ex infinitate sacrificij, sed ex institutione & promissione Christi: quamvis enim hoc sacrificium incrementum, sit infinitum: tamen in liquum est (inter alia) ut sit quoddam instrumentum eiusdem Christi ad applicandum nobis satisfactionem sui sacrificij eruenti, ut sumitur ex Concilio Tridentino sæpe allegato. Non enim repugnat, Christum in propria specie existentem uti oblationis sui, vel seipso, ut sacramentaliter existente, ad applicandum nobis diuinitas passionis sue: non potuit autem assumi hoc sacrificium & instrumentum, nisi ad determinatum & finitum effectum, qui per voluntatem Christi taxari debuit: hæc enim in aliud principium reuocari non potest: sic enim taxatus etiam est effectus Eucharistiæ, ut est sacramentum, quamvis sub ea ratione, etiam quid infinitum sit. Nec refert, quod talis effectus non sit omnino determinatus ad eundem gradum, vel terminum respectu omnium, nam fortasse est maior in melius disposito, saltem in priuatis offerentibus, ut sic: satis enim est, quod in vnoquoque habeat præfixum terminum indiuisibilem, iuxta talem dispositionem, simpliciter tamen habeat aliquem terminum maximum, iuxta maximam ac perfectissimam dispositionem, sicut etiam contingit in sacramentorum effectibus.

Dico tertio: Hoc sacrificium, quatenus offertur in persona Ecclesiæ, habet effectum & valorem finitum ad impetrandum. In hac conclusione omnes conveniunt, quia hic valor fundatur in sanctitate Ecclesiæ, ad quam respiciens Deus, tanquam ad spon-

sam sibi gratiam, cuius in nomine hoc sacrificium sibi offertur, gratum illud habet & acceptum, ut propter illud postulata concedat. Sanctitas autem Ecclesiæ finita est: ergo & hic valor est finitus, quod hoc enim locum habet, quod D. Thomas dixit, oblationem magis attendi ex conditione offerentis, quam ex oblatæ. Atque hinc inferitur primo, hunc valorem posse crescere, & minui, quo in Ecclesiâ fuerint sanctiores: Est enim eadem proportionalis ratio, ut recte vidit Gabriel, lect. 26. in Canon. cui sine causa contradixit Soto, dist. 13. quest. 1. art. 6. in fine. Nullam enim rationem affert: sed laborat in æquinoctio, non distinguens inter hunc valorem, & illum, quem habet oblatio, ut est à Christo. Vnde infero secundo, hunc valorem melius dici ex opere operantis, ut loquuntur Corduba, Conarr. & alij, quam ex opere operato, ut loquuntur Scotus & Gabriel. Quamvis enim hæc differentia tantum sit de modo loquenti, tamen est utilis hic modus ad tollendam æquinoctiationem, & habet fundamentum, quia hic valor fundatur in sanctitate Ecclesiæ, & non in speciali Christi promissione, ut ex superioribus satis constat.

Dico quarto: Valor & fructus huius sacrificij, ut est ex opere operantis, respectu Sacerdotis vel cuiuscunque alterius offerentis priuati, est finitus intentione in ratione meriti, quia non meretur, nisi vnum aut alterum gradum gratiæ aut gloriæ, tum in ratione satisfactionis, quia non dedit, nisi certam pœnam & finitam, tum etiam in ratione impetrationis, quia persona sic offerens finita est: cuius actio est simpliciter finita, etiam in genere moris, & hoc probat bene ratio secundæ sententiæ, & doctrina D. Thomæ ibi adducta, quæ sumpta est ex Gregorio, homil. 5. in Evangelia dicente: Non perpendit Deus in suo sacrificio, quantum, sed ex quanto offeratur. & lib. 7. Registri epistola 126. dicente: Hinc patenter ostenditur, quia non offerens à muneribus, sed munera ab offerente placuerunt, quia in omnipotentis Dei iudicio, non, quid datur, sed à quo datur, inspicitur. Non est autem sensus horum verborum rem oblatam nihil conferre, sed illam non sufficere sine offerente, & dignitate ac effectu eius. Dices, hinc sequi infinitatem rei oblatæ sufficere, ut oblatio sit valoris seu meriti infiniti: Nam, si aliquid confert, ergo quo fuerit melior, plus conferet: Ergo infinita conferet infinitate: hæc enim ratione sola persona offerens, si infinita sit, sufficit ad infinitatem oblationis, etiam si res oblatæ non sit infinita. Respondetur hoc argumentum esse vulgare & generale de omnibus actibus, qui habent obiectum infinitum, nam in presenti res oblatæ solum se habet, ut obiectum seu materia circa quam, respectu oblationis. Probat ergo argumentum infinitatem quædam secundum quid, quia nimirum ex parte rei oblatæ, nulla oblatio potest esse altior aut eminentior: est enim ex illo capite summa, quæ esse potest, atque adeo altioris rationis, quæ sit omnis oblatio rei finitæ: non est autem infinita simpliciter, quia hæc infinitas maxime pendet ex dignitate personæ operantis. Vnde actio, quæ nos offerimus Christum, ex parte nostra finita est, & non adæquat dignitatem obiecti sui, ideoque solum habet meritum & satisfactionem finitam ex opere operantis. Fundamenta aliarum opinionum non indigent noua responsione: nam ex dictis satis expedita sunt.

SECTIO XII.

Utrum effectus huius sacrificij sit infinitus extensus: ideoque oblatum pro multis tantum valeat singulis, ac si pro solo vno offerretur.

Questio hæc confundi solet cum præcedente, est tamen valde diuersa: nam, licet causa aliqua non

valore ad impetrationem in effectu finitum est.

Sacrificij huius valor, ut à priuatis offerentibus dimanare videtur, est finitus.

D. Thom. Gregor.

Oblatio.

Solutio.

non possit formam producere ultra certum gratum intensiois, potest tamen interdum totam illam formam & aequae intensam in multis Subiectis producere: vt si ignis singulis efficiat calorem, vt octo in tribus, vel quatuor Subiectis sibi applicatis, aut si possit idem efficere simul in quacunque multitudine Subiectorum sicut potest succellus, &c. Sic igitur sacrificium, quamuis solum possit tres vel quatuor gradus satisfactionis applicare vni & eidem personae, adhuc restat, dubitandum, an eisdem seu aequales possit conferre duobus vel tribus, & sic in infinitum, & hanc potestatem vocamus infinitatem extensiuam; an vero potius ita sit finitus hic fructus, sicut limitata efficacia sacrificij, vt si pro pluribus offeratur, prout offerri potest, diuidendus necessario sit ille fructus inter ipsos, ideoque quo fuerit pro pluribus oblatum, eo minor fructus ad singulos perueniat.

Quaestio sensus.

1 Opinio.

Caietan. Syluest. Cano. Corduba. Pet. 200.

Prima opinio est, hunc effectum integre multiplicari in omnibus & singulis personis, pro quibus hoc sacrificium offertur, in quocunque numero sint absque vilo termino, nec minui fructum vnus ex consortio aliorum: atque hoc sensu esse hoc sacrificium infinitae efficacitatis extensiuum. Hanc opinionem tenent Caietan. Syluest. Cano. & citati sectione praecedente, & Cordub. lib. 1. quaestio. 3. Petrus Soto lectio. 7. de Euchar. Hi vero authores fundant hanc sententiam solum in infinitate rei oblatae, seu ipsius sacrificij. Sed si intelligant hanc infinitatem in agendo consequi necessario ad infinitatem in essendo, non est verum, nec solidum fundamentum, vt facile constat ex dictis sect. praeced. quia effectus ex opere operato huius sacrificij (de hoc enim praecipue loquimur) totus pendet ex promissione & institutione Christi, & ideo ex illa petenda est etiam quantitas talis effectus. Si autem ex illa infinitate solum sumant congruentiam, sub qua fuit expediens, Christum ita instituere & promittere efficaciam huius sacrificij, est probabilis coniectura. Praesertim, si addamus, hanc esse naturam sacrificij, vt pro pluribus offeratur: ergo consentaneum est, vt sacrificium infinitum & summe perfectum, ita possit pro pluribus offerri, vt eam ob causam nihil detrimenti singuli patiantur. Et confirmatur, nam absurdum est dicere, quo plures conueniunt ad idem sacrum audiendum, eo magis minui singulorum fructum. Aut, cum Parochus sacrificium offert pro plebe sua, ex hoc solum, quod cotingat plures esse iustos & indigentes tali fructu, minorem singulis provenire: Ergo verisimilius est, institutionem ita factam esse, vt vnique promissus sit integer fructus iuxta suam dispositionem, siue plures, siue pauciores concurrant.

2 Opinio.

D Thom. Scotus. Gabriel. Soto.

Varia circa opinionem hanc explicandam diuisiones.

Secunda opinio est, hunc fructum esse finitum etiam extensiuum, ideoque applicatum multis, non multiplicari, sed diuidi, atque ideo esse minorem in singulis. Ita sentiunt Diuus Thomas, Scotus, Gabriel, Soto, & fere alij authores citati sectione praecedente opinione secunda. Addit vero Soto in 4. distinct. 13. quaestio. 2. articulo 1. quendam fructum sacrificij provenire fidelibus ex generali applicatione, seu oblatione sacrificij: Alium vero ex speciali intentione & voluntate Sacerdotis. De priori, ait, veram esse priorem sententiam, quod talis fructus non minuitur in singulis, etiam in infinitum multiplicetur: de posteriori vero, esse omnino finitum, & pluribus applicatum, non multiplicari, sed diuidi. Contrario tamen modo distinguit Syluester, verbo, Misericordia, prima, quaestio nona. Nam si sacrificium (inquit) speciali intentione offeratur pro multis, ita vt Sacerdotis intentio ad vnumquemque determinate feratur: tunc omnes accipiunt integrum effectum, & singulis ita prodest, ac si pro vno tantum offerretur. At vero, si intentio (inquit) solum feratur ad aliquid commune, vt verbi gratia, pro Col-

legio, pro plebe, tunc ait, tali oblationi vnum tantum adaequatum fructum respondere, illumque inter membra illius communitatis diuiti: & consequenter, quo plura fuerint, eo ad singula minorem partem fructus provenire. Alter distinguit Scotus dicto quodlibeto 20. in primarium & secundarium fructum: primarium dicit esse, qui speciali intentione Sacerdotis applicatur, & hunc dicit esse limitatum, pluribusque applicatum non multiplicari, sed diuidi: Secundarium autem vocat illum, qui provenit absque speciali applicatione Sacerdotis, & quo ad hunc non esse limitatum sacrificium, sed tantum prodesse multis & singulis, ac si vnus tantum esset. Quae distinctio videtur eadem cum illa, quam Soto tradit: vnde apparet illam ex Scoto sumptam fuisse. Aliaque similes distinctiones ab authoribus in hac materia traduntur, quae necessitas fundatae videntur, nec ad rem explicandam multum deseruiunt: vt ergo ex principijs positus materiam hanc facilius & clarius expediamus, praeculis habenda est, vt distinctio offerentium vti & eorum, pro quibus fit oblatio. Rursus recolenda est distinctio fructus ex opere operato, vel per se iam imperationem.

Dico ergo primo; Quando plures offerentes concurrunt cum sacerdote ad idem numero sacrificium omnes & singuli, quatenus offerentes sunt, accipiunt integrum fructum, non minorem, quam si vnus tantum esset offerens, vnde in hoc sensu fructus huius sacrificij potest quodammodo dici infinitus, vel potius augmentabilis in infinitum extensiuum. In hac conclusione habet verum primam sententiam, quam nullo authore existimo negari. Potest quidem inter eos esse controuersia, an isti offerentes, vt sic, recipiant aliquem fructum ex opere operato, vel solum ex opere operantis, vel per modum imperationis. Quod autem hic fructus, qualiscunque ille sit, sine praedicto modo, nec minuatur in singulis ex aliorum consortio, a nemine, vt arbitror, negari potest. Et hoc in primis recte probatur a posteriori illo inconueniente supra illato, quod alias audientes Missam minorem fructum recipere, solum ob multitudinem audientium, quod sine dubio est valde absurdum. Secundo probatur a priori: nam supposita institutione, vt a nobis supra declarata est, & hoc videtur necessario consequens, quia quando plures offerunt idem sacrificium non potest in singulis minui fructus ratione oblatae, neque etiam ratione oblationis, aut personae proximae, vel remote offerentis: ergo nullo modo. Prima pars antecessaria ita declaratur: nam in lege naturae aut veteri, quando offerebatur agnus in sacrificium, si plures conuenirent ad vnum, & eundem agnum offerendum, videtur futurum fuisse consequens, vt ex parte rei oblatae vnus cuiusque oblatio esset minus fructuosa, & laudabilis, quam, si vnusquisque per se totum agnum offerret, quia agnus ille erat res finiti valoris, & ideo quo plures conueniebant ad illum offerendum, eo vnusquisque minus offerbat. At vero in praesenti non ita est: Nam agnus immaculatus quem offerimus, est infinitus, & ideo, licet ad illum offerendum multi conueniant, tantum merito & satisfactione ex opere operantis, nullum esse potest dubium, quin eadem sint, si caetera sint paria, id est, si eadem deuotione & affectu vnusquisque offerat sive solus, sive simul cum alijs. Idem ergo erit de effectu ex opere operato, quantum est ex parte rei oblatae. Quia potius, si vterius res consideretur in omnibus Misericordia & sacrificijs nostris, quae vel successiuae, vel simul offeruntur, eadem res numero offerunt, & nihilominus integer est vnus cuiusque sacrificij fructus, & ab alijs independens. Secunda pars de oblatione explicatur in hunc modum, quia oblatio sacrificij ex concursu plurium offerentium, non fit in fine

in singulis minus grata, & acceptabilis Deo: Ergo ex hac etiam parte non minuitur fructus. Patet antecedens, quia, sicut multiplicatur persona offerentis, ita multiplicatur oblatio, quasi partialis, & ex omnibus constat quasi vna integra oblatio, quae tota moraliter loquendo maioris est valoris & estimationis, quo ex pluribus oblationibus partialibus constat, ceteris paribus, & illa partialis, seu personales oblationes non minuuntur in se, propterea quod cum aliis coniungantur ad vnam totalem moraliter componendam: ergo idem est proportionaliter de fructu, nam sicut oblatio illa extensius crescit: & ita fructus eius, & sicut in vnoquoque oblatio eadem est, quando cum aliis coniungitur, quae esset per se sola, ita etiam fructus, nam haec oblatio est veluti proxima dispositio, & applicatio talis fructus. Tertia pars de offerente est per se nota ex dictis, quia si remotus offerens vocetur Christus, ille est infinitus, & ex parte eius non minuitur effectus: Si vero ita vocetur Sacerdos, & offerens in persona Christi, iam dictum est, eandem esse rationem de illo, quae est de Christo, quem representat & cuius minister est: praesertim, quatenus exercet munus offerendi, ut minister publicus, per quem caeteri omnes privati offeruntur: Et similiter si proxime offerentes vocentur ipsaemet privatae personae, neque ex parte illorum potest fructus minui, quia, qua proportione augetur numerus personarum, augetur & dispositio offerentium ut sic, & dignitas oblationis, & consequenter fructus, qui offerentibus, ut sic respondet. Tandem confirmatur hoc & explicatur a simili: Nam si fieri posset, ut plures homines eandem hostiam consecratam sumerent, singuli reciperent tantum effectum sacramentalem, quantum, si unusquisque eorum solus eam sumpsisset, quia, licet sit eadem numero cibis, tamen ille est infinitus, & totus in singulis: Sumptiones autem tot sunt, quot personae, & dispositio unusquisque eadem est, & ideo multiplicatur effectus sine vlla diminutione, quia nulla fingi potest ratio illius: eadem autem est proportio in praesenti, si res attente consideretur.

Quaestio.

Hic vero potest aliquis inquirere, si contingat, plures Sacerdotes consecrare eandem hostiam & calicem, ut sit in ordinatione Sacerdotis, vel in consecratione Episcopi, an tunc multiplicentur effectus sacrificij ex opere operato, non solum qui respondent Sacerdotibus, ut privatis personis offerentibus, sed etiam, qui illis respondent, ut Sacerdotes sunt. Et ratio dubij esse potest, quia illi offerunt idem numero sacrificium. Nam, licet verba, quae ad consecrandum proferunt, sint diuersa, tamen actio consecrandi, & consequenter offerendi, eadem est: ergo etiam effectus est vnus tantum. In contrarium autem est, quia vnusquisque illorum Sacerdotum sacrificat totum Christum, ut totalis minister eius, & tam independenter ab alio, ac si solus sacrificaret: ergo singulis respondet integer effectus, quia non est vlla ratio, cur in altero illorum minuarur. Nam quod res oblata sit eadem numero, non obstat, cum sit infinita, cumque idem contingat in omnibus sacrificijs. Quod etiam materia remotas, & sacramentales species panis & vini sint eadem numero, nihil refert, quandoquidem valor & substantia huius oblationis non est in illis posita, nec ex illis solis variari potest. Denique quod actio transfundendi dicitur esse eadem, si intelligatur de actione ipsa miraculosa & substantiali, est quidem probabile, sed incertum. Nam licet res facta sit eadem fortasse, per tot actiones fit, quot sunt instrumenta totalia, quibus fit. Tamen, id admissum non obstat, quominus effectus multiplicentur, quia illa actio aequiualeat multis, secundum habitudines ad plures offerentes in persona Christi, ita et-

Franc. Suarez Tom. 3.

iam est ab vnoquoque, ac si ab illo solo fieret, & per singulorum verba significatur, ac sit propria vnusquisque intentione, quod satis est, ut in ratione oblationis sacramentalis & sensibilis, multiplicetur iuxta numerum offerentium: ergo idem factus est, ut multiplicetur effectus. Et confirmatur primo exemplo supra posito de fumentibus eandem hostiam consecratam: nam, quae est proportio plurium fumentium ad effectus sacramentales, & plurium consecrantium ad effectus sacrificiales. Confirmatur secundo, nam si vtrique responderet vnus tantum effectus, inquiri, an applicatio totius effectus pertineat ad aliquem illorum Sacerdotum: vel quaedam aliquota pars ad vnum, & quaedam ad aliam, seruata proportione inter numerum partium, & numerum Sacerdotum? Primum horum dici non potest, quia non est maior ratio de vno, quam de alio, cum vterque sit aequalis potestatis & vterque consecret, tanquam immediatus minister Christi. Secundum autem etiam apparet contra rationem, quia, ut diximus, tractando de ministris Baptismi & Eucharistiae, illi non sunt ministri partiales, sed vnusquisque agit, ut integer minister, per se sufficiens, & independens ab alio: ergo vterque operatur integra & absoluta potestate, ergo eandem habet in applicatione totius effectus: Ergo vnusquisque responderet proprius integer effectus, quem applicare potest. Neque impediri potest ex consortio alterius, cum sit omnino per accidens, & vnus non minuat oblationem alterius. Hec ergo pars videtur probabilior.

Primo confirmatur exemplum.

Confirmatur secundo.

Sed tunc occurrit vterius inquirendum, quid dicendum sit, si contingat, oblationem sacrificij compleri ex partiali operatione duorum Sacerdotum, ut verbi gratia, si vnus consecret hostiam & deficiat, aliusque ad complendum sacrificium consecret calicem? Respondetur, in eo casu certum esse, tantum dari vnum effectum, quia tantum est vnum sacrificium, & vna oblatio, & vnus integer minister formaliter ac proprie loquendo, nam illa personarum diuersitas solum materialiter concurrat ad vnum ministrum constituendum. Sed tunc

Quaestio videtur.

Dubium.

est dubium, ad quam illarum personarum pertineat applicatio illius fructus: Et quidem, si aliter illorum Sacerdotum consummauit totum id, quod est, est essentiale huic sacrificio, alter vero solum supplet ea, quae accidentaliter sunt, vel solum ad quandam extrinsecam perfectionem pertinent, non est dubium, quin fructus sacrificij, cuiusque dispensatio ad eum pertineat, qui essentialiter sacrificium consummauit, ut in nostra sententia, si alter vtramque speciem consecrauit, & sumere non potuit: alius vero Missam perfecit: tunc enim sacrificij effectus ab eo, qui consecrationem perfecit, applicandus fuit, maxime, cum dictum in superioribus sit, statim post perfectam consecrationem dari. Maior vero difficultas est, quando neuter perfecit totam essentiam sacrificij, sed alter consecrauit hostiam, alter vero calicem. Quoniam autem res tunc est dubia, optime faceret posterior Sacerdos, referendo intentionem suam ad intentionem prioris Sacerdotis, neque aliam nouam applicationem faciendo: nisi sub hac conditione, si alter fortasse non applicuit: nam hoc modo tollitur omne dubium. In huiusmodi autem rebus via certa tenenda est, & incerta omittenda. Item, quia per se loquendo intentio offerendi pro hac vel illa persona antecedere debet inchoationem substantialem sacrificij, quae non est mutanda post consecrationem inchoatam. Ac denique, quia posterior Sacerdos solum assumitur ad suppleendum defectum alterius, & consummandum, quod ille inchoauit. Igitur non recte, neque ordinate faceret is posterior Sacerdos, si agere veller contra in-

Gravis difficultas.

Difficultatis inchoatio.

tionem prioris Sacerdotis & applicationem mutare. Non audeo tamen dicere, illum peccatum mortaliter, tum quia res non est adeo certa, quin possit ille quodammodo iure suo uti, quia vere est minister, & consecrat ultimam speciem: unde veluti dat essentiam & formam sacrificio, ad eum modum, quo ultima vnitas dici solet forma numeri, tum etiam, quia materia non videtur adeo grauis, neque practice, & in re ipsa solet, alicui periculo exposita: Nam, si intentio prioris Sacerdotis ita fuit efficax, & veluti acceptata à Deo, vt per intentionem posterioris Sacerdotis retractari non possit, illa prior habebit effectum, & hæc posterior frustrabitur, quod non est inconueniens, per se loquendo, quia nec sacrificio, neque alteri in hoc fit iniuria, & illa intentio virtualem includit conditionem, scilicet, quantum mihi possibile est: si vero coram Deo prior intentio non est ita efficax, sed retractari potest, tunc posterior habebit effectum, & nulla fiet iniuria priori Sacerdoti: cum posterior utitur potestate ac iure suo. Vt utrumque autem horum verius sit, quæ ve intentio coram Deo tunc esset efficacior, incertum mihi est: Nam in vtramque partem possunt fieri probabiles coniecturæ ex his, quæ adduximus: nam posterior intentio cæteris paribus, hoc ipso, quod posterior est, solet esse præcipua, & efficacior ad retractandum priorem: Hic autem vterque Sacerdos est æqualis potestatis, & aliunde æqualiter concurrunt, singulas species consecrando: Ergo intentio posterioris Sacerdotis videtur ex hac parte efficacior ad retractandam priorem. Aliunde vero apparet prior intentio in hoc casu præcipua: quia etiam prior Sacerdos videtur præcipuus in hoc ministerio: nam alter solum assumitur, quasi ad iuandum illum, vel illius defectum suppleendum. Item, quia post essentialiter inchoatum sacrificium, fortasse iam non potest mutari, vel retractari talis intentio, etiam in eadem persona, quamquam & hoc ipsum nimis incertum sit: nam cum nondum sit datus effectus, non apparet, cur non possit aliquis retractare voluntatem suam, etiam post priorem speciem consecratam. Quod, si vna & eadem persona hoc potest facere, verisimile est, posse idem fieri à persona distincta, quæ cum eadem potestate, & eodem iure succedit ad sacrificium consummandum. Quapropter, omnibus pensatis, verisimilius apparet, posteriorem intentionem esse efficacioram, & habituram effectum.

Posteriorem intentionem esse efficacioram verisimile est.

2. Conclusio

Dico secundo: Effectus sacrificij respondens oblationi sacerdotis, vt sic, quem ipse potest pro aliis offerre finitus est, & vnus tantum. Vnde, si pro multis offeratur, siue diuersis intentionibus specialibus: siue vna tantum communi, vt pro populo, vel communitate, minuatur fructus in singulis, tantò magis, quanto illi plures fuerint, supposita vniformi applicatione. Hanc tenent authores secundæ sententiæ, & vt existimo, non repugnant, Caietanus, Cano, Corduba, & alij supra citati, quia non tractant de hoc effectu sic applicato, sed de illo, qui responderet offerentibus, vt offerentes sunt. Vt autem hoc probemus, quoniam propria huius rei ratio pendet ex Christi institutione, illam explicare oportet. Dupluciter enim potest intelligi, primo, quod Sacerdoti offerenti data sit à Christo potestas applicandi tot gradus satisfactionis, vel vni personæ tantum, vel pluribus in quouis numero pro sua voluntate. Ita tamen, vt omnes illi gradus singulis donentur. Alter modus institutionis intelligi potest, quod vni oblationi Sacerdotali, vnus respondeat adæquatus effectus, verbi gratia, decem graduum satisfactionis, qui omnes possint, vel vni personæ applicari, vel inter multas distribui: Non vero, quod omnes possint singulis donare, vel (vt ita dicam) totaliter multiplicari. Afferimus ergo, institutionem esse factam hoc posteriori modo & non priori. Quod probatur pri-

mo ex vsu Ecclesiæ (in Scriptura enim, aut Patribus nihil habemus expressum) si enim institutio facta fuisset priori modo, nunquam deberent Sacerdotes vni tantum applicare sacrificij effectum, cur enim priuarent ceteros tanto fructu, si absque vnus detrimento possent multi alij æqualem fructum percipere? at vero iuxta vsum Ecclesiæ non ita fit, sed, quoad unumque offertur sacrificium, verbi gratia, pro anima Petri, vt illi omnino proficit, quantum ex intentione Sacerdotis potest, pro illa tantum, & non pro aliis applicari solet. Et confirmatur: nam alias sequitur, per se loquendo, & ex vi institutionis, posse Sacerdotem plura stipendia integra accipere, ratione vnus sacrificij, vel (quod idem est) postquam à pluribus stipendium accepit, omnibus satisfacere vnico sacrificio, totum illud singulis applicando, quæque illis prodest, ac si pro singulis tantum offerretur. Consequens autem videtur absurdum, & contra vsum Ecclesiæ, vt infra dicam. Dico autem (per se loquendo) Nam responderi potest, hoc non licet ratione dubij: Sed hoc per accidens est ratione ignorantie: Tamen, Considerando rem ipsam, seu æqualitatem, vel inæqualitatem, quæ in re ipsa fit, nulla est iniustitia. Præterea, ex vsu, & sensu Ecclesiæ constat, plura sacrificia oblata pro eadem persona plus illi prodesse, quam vnus: Ergo etiam pro duabus personis plura sacrificia pro illis oblata, plus illi proderunt, quam vnus oblatum pro vtraque. Dices id esse verum, si plures Missæ ita offerantur pro pluribus, vt singulæ offerantur pro omnibus: Non vero, si singulæ offerantur, id est, vna Missa pro vna persona, & alia pro altera, & sic de reliquis: quia hoc modo oblata vna Missa pro duabus personis simul, vel due Missæ pro duabus personis diuisim, id est, vna pro vna, & alia pro altera, non magis proderunt eis plures, quam vna. Sed hoc valede voluntarium est, & gratis dictum: quia moraliter non plus est, eidem personæ bis remittere penam, vt quatuor, quam è duabus personis remittere vnicuique penam, etiam vt quatuor: nam ad vtrumque requiruntur octo gradus satisfactionis, & valede extrinsecum & accidentarium est, quod hi gradus vni & eidem personæ applicentur, vel inter plures distribuantur: ergo, sicut eidem personæ non potest fieri duplex applicatio effectus totalis eiusdem sacrificij, sed requiritur duplex sacrificium; ita etiam diuersis personis non potest idem effectus vnus sacrificij totaliter applicari. Præterea est optima ratio, quia in hoc effectu satisfactionis non est alia intentio effectus, quam multitudine satisfactionis, sed effectus sacrificij est limitatus intentione, simpliciter loquendo, sicut est limitatus effectus sacramenti: nam, quoad hoc, eadem est ratio, vt supra ostensum est: alia etiam respectu eiusdem personæ non esset limitatus hic effectus, quoad intentionem, seu multitudinem satisfactionis: quod est manifeste falsum: satisfactio ergo applicanda per hoc sacrificium simpliciter est limitata, quoad intentionem, seu magnitudinem suam: ergo est limitata respectu cuiuscunque personæ, vel multitudinis personarum. Patet consequentia, quia quantitas effectus, ad multum eiusdem rationis est, siue vni, siue multis applicetur. Et in hoc est magna differentia in illa proportione, quæ à causis agentibus sumebatur, nam, quod eadem causa possit interdum effectum æque intentionem in multis subiectis producere, quæ non possit intentionem effectum in eodem subiecto efficere, hoc ideo est, quia multiplicatio effectus est quantitas valde diuersa à maiori intentione: & ideo potest vnus casus ad vnam sufficere, & non ad aliam: tamen in presentia ad vnam sufficere, & non ad aliam rationis est, siue ti multitudo satisfactionis eiusdem rationis est, siue ad eandem personam, siue ad diuersas comparatur: & ideo, si respectu vnus augeri non potest, nec respectu diuersarum poterit multiplicari. Eo vel maxime, quod hic effectus respondet oblationi sacrificij.

oblatio autem nullo modo in se variatur ex hoc, quod fructus eius vni vel multis applicetur: nam hoc est quid posterius, & extrinsecum oblationi: ergo non est, cur multiplicetur effectus propter solam voluntatem sacerdotis, volentis vni tantum vel multis effectum tribuere. In quo est etiam magna diuersitas inter sacramentum & sacrificium: nam sacramentum non applicatur multis, nisi per realem multiplicationem; & si contingeret, idem numero Eucharistia sacramentum dari multis, saltem sumptiones ipsa multiplicarentur, quia in receptione consistunt; & ideo mirum non est, quod multiplicentur effectus; at vero oblatio sacrificij, vel multis applicata, quoad fructum, eadem omnino est, solumque extrinseca voluntas applicantis est diuersa: ergo non potest illa sola efficere, vt effectus augeatur. Et reuera est per se incredibile, gratis & sine vlla causa potuisse Christum in sola libertate sacerdotis, vt, vel multis, vel paucis, vel vni tantum, omnino aequaliter sua oblatione prodesse posset: nec minus incredibile est, dedisse Christum sacerdotibus hanc facultatem, & tanto tempore fuisse, tam ipsis, quam Ecclesie incognitam. Vel e conuerso: incredibile est, illis esse notam, & tamen voluntarie non vt illa: sine causa enim limitarent sacerdotes hunc effectum ad vnam, vel paucas personas: si possent omnibus & singulis totum applicare: imo, si Christus voluisset, vt posset hoc modo omnibus applicari, melior institutionis modus fuisset, hanc virtutem dare ipsi sacrificio secundum se, independentem ad voluntatem sacerdotis, quam hoc gratis sine causa ponere in eius arbitrio. Dices, idem argumentum posse nunci fieri, posita institutione, prout a nobis explicatur. Respondetur, non esse simile, quia nunc effectus est in se certus ac limitatus. Vnde non potuit ex vi sacrificij esse applicatus omnibus, quin necessario esset inter illos diuidendus; quod tamen expediens non erat: & ideo oportuit, vt modus applicationis iudicio & arbitrio ministri relinqueretur: si autem institutio ita facta esset, vt ex vi eius sacrificium esset potens prodesse omnibus, dando illis totum aliquem effectum, quamuis sacrificium ex se semper hoc faceret, nulla sequeretur diuisio effectus, vel diminutio eius in singulis: nulla ergo esset causa, ob quam libera daretur sacerdotibus facultas priuandi, quos vellet, hoc effectum, vel omnino, vel ex parte.

Magna quaedam diuersitas inter sacramentum & sacrificium.

Obiectio.

Solutio.

3 Conclusio.

Corollarium quoddam.

Hieronym.

Non mediocriter, de Consecrat. dist. vbi sic scribit: Dum pro cunctis animabus Psalmus, vel Missa dicitur, nihil minus, quam si pro vno quolibet ipsorum diceretur, accipitur. Sed illa verba non multum probant, vt ibi Glossa animaduertit: possunt enim referri ad offerentem non ad eas animas pro quibus fit oblatio: itaque offerenti aequè proderit, pro vno, vel pro multis offerre, si alioqui cetera sint paria. Vel certe sensus Hieronymi est, non esse minus utile, sed fortasse vtilius, Psalmum vnum attente ac deuote dicere pro multis, quam pro singulis, Psalmos singulos remisse ac indeuote recitare, vt illa verba eiusdem Hieronymi explicant; Melior est quinque Psalmorum decantatio, cum cordis puritate & serenitate, & spirituali hilaritate, quam totius Psalterij modulatio cum anxietate cordis, & tristitia. Iam vero, vt postremam partem conclusionis explicemus, aduertendum est, licet sacrificium hoc, ex se sit valens ad impetrandum, tamen non applicari ad impetrandum, nisi, vt orationi coniungitur: quia non impetratur, nisi quod petitur, vel desideratur ab alio: & ideo impetratio per se pertinet ad orationem, quam sacrificium facit exaudiri, & hoc modo impetrat. Oratio autem, ceteris paribus, efficacior est ad impetrandum in particulari & speciatim facta, quam si generatim pro multis fiat. Ita enim docuit contra V Vicleph. Concilium Constantiense, sess. 8. vt latius tractat V Valdensis tom. 3. de sacramentalib. capitulo 105. Rationem autem attingit Stotus, quod lib. 20. quia, vt oratio impetret, requirit proportionem cum re postulata: nam eadem oratio, ceteris paribus, non aequè impetrabit rem difficilem vel facilem, maiorem vel minorem: & eadem ratione non aequè impetrabit eandem rem vni, & multis: quia hoc ipso res postulata est maior, & consequenter variatur proportio, si cetera sint paria ex parte orationis. Atque hinc vterius concluditur, efficacior fore oblationem, si pro aliquo specialiter fiat, quam si fiat, pro eodem, solum vt est pars alicuius multitudinis, pro qua tantum fit immediate oblatio: & hoc est proprium, orationem esse specialem, vel generalem: nam specialis est, quando fit pro aliquo in se ipso: generalis vero, quando fit pro aliquo tantum vt contento in aliquo communi: quod potest contingere, vel ex parte personarum, pro quibus oratur, vt cum oro pro Petro, vel pro Collegio, cuius pars est Petrus; vel ex parte rerum, quae postulantur, vt si peto humilitatem, in particulari, vel solum petendo virtutem, sub qua humilitas continetur. Vnde, vt recte fiat comparatio, fieri debet respectu eiusdem, hoc vel illo modo cadentis sub oratione: nam, si fiat respectu diuersorum, non erit formalis, neque recta comparatio: vt si oratio facta pro salute regni comparetur cum oratione facta pro salute Petri; fieri potest, vt illa sit efficacior ad impetrandum, quam haec: quia licet videatur generalis, quia habet communius obiectum, tamen respectu sui proximi obiecti, specialis est: & alioqui ratione communis boni potest esse gravior & melior: & ideo respectu eiusdem vt sic, esse potest efficacior, quamuis respectu Petri, per se loquendo, non sit ita efficax, sicut illa, quae pro eo speciatim fit, etiam si contingat, ipsum esse partem eiusdem regni, seu communitatis. Non est autem idem, si simul fiat oratio pro multis speciatim & in particulari pro singulis orando: nam tunc omnes illae orationes sunt plures & speciales, & ideo vnaquaeque habet totam vim impetrandi, quam haberet sola: nam sola concomitantia impedire non potest, quia non minuit earum valorem & dignitatem: sicut vnum meritum non impedit aliud, si opera concomitantiter multiplicentur & eisdem morales circumstantias habeant. Nec vero ex parte Dei potest esse impedimentum, quia ipse aequè potens est, & non impedit, aequè paratus ad petitionem nostram exaudien-

Duplex verborum Hieronymi sensus assignatur.

Postrema conclusio pars explicatur.

Conc. Constantiens. V Valdens. Stotus.

Egregium notabile.

Sola concomitantia in orationibus eam valorem non impedit.

dam, siue illa sola, siue cum alia cōiuncta sit. Nec promissio orationi facta, limitata est ad vnam orationē solam. Ex his ergo colligitur, quid sit de sacrificio dicendum: nam, si applicetur ad multa impetranda, quæ vna generali petitione continentur; sicut talis oratio minus efficacax est in singulis, ita etiam sacrificium minus tunc impetrabit pro illis, quia proportionatur orationi. Ad quod etiam confert, quod hic effectus impetrationis non est semper infallibilis, vt supra dictum est, quia nec fundatur in promissione, neq; habet semper coniunctam absolutam Christi voluntatem: & ideo, vt de facto impetret, multum iuuare potest modus petitionis, specialis vel generalis: si vero sit specialis oratio, quamuis hæc multiplicetur, & vnum sacrificium ad omnia illa impetrandū offeratur, æquè potens erit ad omnia & ad singula: quia ipsum de se semper est æquè sufficiens, & alioqui ex parte orationis est etiam æqualitas. Hoc autē non obstat, prodesse poterit multiplicatio sacrificiorum ad effectum impetrationis: quia, cum non sit infallibilis, fieri potest, vt, quod semel non conceditur, postea obtineatur, vel propter dispositionem petentium, vel eorum, pro quib; fit oratio, vel propter alias occultas rationes diuinæ sapientiæ. Deniq; propter has etiam causas multum expedit simul cum impetratione applicare effectum ex opere operato, ei pro quo fit oratio, vt sit purior, magisq; dispositus ad obtinendum petitionis effectum.

Consecrariis
quod dicitur
in dignū

Ad funda-
menta alia-
rum opinio-
num respon-
sio.

Ad confirmacionem
respondetur.

Fundamenta aliarum opinionum fere non indigent noua responsione. Ad fundamentum enim primæ opinionis, iam responsum est, infinitatem sacrificij per se quidem conferre ad impetrationem, non vero ad effectum ex opere operato, nisi media promissione, quam esse oportuit, de effectu definito, vt satis explicatum est. Vnde ad naturam & perfectionem sacrificij satis est, quod oblatum à pluribus, omnes æqualem fructum percipiant, & oblatum pro pluribus, omnibus æquè impetrare potest. Quod vero etiam ex opere operato æqualiter eis profit, neque est consequens ad naturam sacrificij, neque pertinet ad conuenientem institutionem, vt satis explicui. Vnde ad confirmationem respondetur, primum inconueniens ibi illatum non sequi, quia plures audientes sacrum sub ea ratione offerentes sunt, & ideo vnus non impedit alium, quo minus suum integrum fructum accipiat. Secundum autem, quod ibi inferitur, non est inconueniens: nam hoc ipso, quod plures sunt in populo, pro quo generatim fit oblatio, eis minus specialiter applicatur, fructusq; finitus in plures partes diuiditur; & ideo mirum non est, quod singuli minus accipiant. In secunda opinione nihil adducitur, quod noua responsione, vel refutatione indigeat.

ARTICVLVS II.

Verum conuenienter sit determinatum tempus celebrationis.

4. dist. 13. qu. 1. art. 2. q. 4.
Art. preced.
In presens 2.
Psal. 21. cir-
caprin. 10. 8.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter sit determinatum tempus celebrationis huius mysterij. Hoc enim sacramentum est representatiuum Dominicæ passionis, vt dictum est. Sed commemoratio Dominicæ passionis fit in Ecclesia semel in anno. Dicit enim Augustinus super Psalm. 21. Quotiescunq; Passio celebratur, numquid toties Christus occiditur? sed tamen anniuersaria recordatio representat, quod olim factum est, & sic nos facit moueri, tanquam videamus in cruce pendentem Dominum. Ergo hoc sacramentum non debet celebrari, nisi semel in anno.
2. Præterea, Passio Christi commemoratur in Ecclesia, sexta feria, ante Pascha, non autem in festo Natalis. Cum ergo hoc sacramentum sit commemoratiuum Dominicæ passionis, videtur inconueniens esse quod in die Natalis rei celebra-

tur hoc sacramentum, in Parasceue autem totaliter intermixtatur.

3. Præterea, In celebratione huius sacramenti Ecclesia debet imitari institutionem Christi. Sed Christus consecrauit hoc sacramentum hora serotina. Ergo videtur, quod hora tali debeat hoc sacramentum celebrari.

4. Præterea, Sicut habetur de cons. dist. 1. Leo Papa scribit Dioscoro Alexandrino Episcopo, quod in prima parte diei Missas celebrare licet. Sed dies incipit a media nocte, vt supra dictum est. Ergo videtur, quod etiam post mediam noctem licet celebrare.

5. Præterea, In quadam Dominicali oratione secreta dicitur: Concede nobis Domine quasumus, hæc frequentare mysteria. Sed maior erit frequentia, si etiam pluribus horis in die Sacerdos celebret. Ergo videtur, quod non debeat prohiberi Sacerdos plures celebrare in die.

Sed in contrarium est consuetudo, quam seruat Ecclesia secundum Canonum statuta.

Respondeo dicendum, quod (sicut dictum est) in celebratione huius mysterij attenditur representatio Dominicæ passionis, & participatio fructus eius. Et secundum vtrumq; oportet determinare tempus aptum celebrationis huius sacramenti. Quia enim fructus Dominicæ passionis quoties indiget, ut propter quotidianos defectus quotidie in Ecclesia regulariter hoc sacramentum offeratur; Vnde & Dominus nos petere docet. Luc. 11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie quod exponit August. lib. de verbis Domini dicit: Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis, quem admodum Græci in Oriente facere consueverunt? Accipe quoties, vt quoties dicitur profertur. Quia vero Dominica passio celebrata est a tertia hora vsq; ad nonam, ideo regulariter in illa parte diei solemniter hoc sacramentum in Ecclesia celebratur.

Ad primum ergo dicendum, quod in hoc sacramentorecolitur passio Christi, secundum quod eius effectus ad fideles determinatur. Sed tempore passionis recolitur passio Christi secundum hoc quod in ipso capite nostro fuit perfecta. Quod factum est semel, quotidie autem fructum Dominicæ passionis carnis fideles percipiunt. Et ideo illa commemoratio fit semel in anno, hoc autem quotidie & propter fructum, & propter ingenitæ memoriam.

Ad secundum dicendum, quod veniente veritate, cessat figura. Hoc autem sacramentum est figura quedam & exemplum Dominicæ passionis, sicut dictum est. Et ideo in die, quo ipsa passio Domini recolitur, prore realiter gestata est, non celebratur consecratio huius sacramenti, ne tamen in Ecclesia etiam die sit sine fructu passionis per hoc sacramentum nobis exhibito, corpus Christi consecratum in die precedenti reuertatur sumendum in illo die, non autem sanguis propter immixtionem in vinum in sanguine: hoc n. aliter fieri non potest quam per consecrationem factam sub debita forma verborum in die autem natiuitatis plures Missæ celebrantur propter triplicem Christi Natiuitatem. Quarum vna est æterna, qua quantum ad nos est occulta. Et ideo vna Missa cantatur in nocte, in cuius introitu dicitur, Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Alia autem non est temporalis, sed spiritalis, qua, si Christus oritur tanquam Lucifer in cordibus nostris, vt dicitur 2. Petri. 1. & propter hoc cantatur Missa in aurora, in cuius introitu dicitur: Lux fulgebit hodie super nos. Tertia est Christi Natiuitas temporalis & corporalis, secundum quam visibilis nobis processit ex vtero Virginali, carne induram. Et ob hoc cantatur tertia Missa in clara luce, in cuius introitu dicitur: Puer natus est nobis. Licet & conuerso possit dici, quod Natiuitas æterna secundum se sit in plena luce, & ob hoc in Evangelio tertia Missa fit mentio de natiuitate æterna. Secundum autem natiuitatem corporalem, ad literam natus est de nocte, in signum, quod veniebat ad tenebras in similitudine Noë.